

Miten auttaa sodassa traumatisoituneita lapsia ja nuoria - Tutkimustietoa

Kriisityön päivät 7.4 2016

Helsinki, Paasitorni

Kirsi Peltonen, Pst. Dos.

Tampereen Yliopisto

Taustaa

- Vuonna 2014, 230 miljoonaa lasta aseellisen konfliktin maissa (Unisef 2014)
- Tammi-heinäkuussa 2015 110,000 lasta haki turvapaikkaa Euroopassa
- Sodankäynnille altistuneilla lapsilla korkea riski mielenterveyden ongelmiin (mm. Werner, 2012: PTSD 47%, masennus 43%)
 - Osa oireilee pitkäaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti
 - Tarve tehokkaille traumainterventioille

Traumakokemukset ja oireilu

- Traumaattisen kokemuksen aikana tavanomaiset ajatusten, tunteiden ja aistikokemusten käsittely- ja integrointiprosessit saattavat häiriintyä. Tämä häiriintyminen voi johtaa traumaattiseen tapahtumaan liittyvien muistojen tallentumiseen poikkeavalla tavalla sekä pitkäkestoisten traumaperäisten stressioireiden ilmenemiseen.
- Traumaperäisen stressihäiriön oireistoon kuuluu trauman hallitsematon uudelleenkokeminen muistitakaumissa ja painajaisissa, tunteiden puuduttaminen ja traumasta muistuttavien asioiden välttäminen, jatkuva valppaus ja tietoisuus vaarasta sekä negatiiviset ajatukset koskien itseä ja maailmaa (DSM-V; American Psychiatric Association, 2013).

Hoitosuositukset

- Sekä kansalliset että kansainväliset (mm. Duodecim, NICE) hoitosuositukset puoltavat kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan pohjautuvien menetelmien käyttöä lasten traumaoireiden hoidossa
- Empiiristä näyttöä eri menetelmien tehokkuudesta sodassa traumatisoituneiden lasten kohdalla kuitenkin vielä suhteellisen vähän ja tutkimusten laatu vaihtelee (vähän RCT-asetelmia) (mm. Jordans et al. 2009; Peltonen & Punamäki 2010, Persson & Rousseau 2009).
- Lisää tutkimusta tarvitaan erityisesti kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan pohjaavien menetelmien vaikuttavimmista osatekijöistä (kuten psykoedukaatio, kertomuksellisuus, luovat ja ilmaisulliset menetelmät, turvallisuuden tunteen rakentaminen, traumamuistoille altistaminen, kognitiivinen uudelleenstrukturointi, tarkkaavaisuuden kontrolli, keholliset menetelmät jne.)

Narratiivinen Altistusterapia

- Manualisoitu, yksilöterapeuttinen lyhytinterventio useita traumatapahtumia kokeneiden henkilöiden PTSD-oireiden hoitoon (Narrative Exposure Therapy, NET; Schauer, Neuner & Elbert, 2011)
- Perustuu traumaan keskittyvään kognitiivis-behavioraaliseen terapiaan ja on saanut vaikutteita altistusterapioiden sekä todistusterapian (testimonial therapy; Cienfuegos & Monelli, 1983) metodeista.
- Katsausten perusteella narratiivisen altistusterapian toimivuudesta traumaperäisen stressihäiriön hoidossa on hyvää näyttöä aikuisten osalta ja jonkin verran näyttöä lasten osalta (McPherson, 2012; Robjant & Fazel, 2010). NET:n on todettu vähentävän traumaperäisen stressihäiriön oireita erityisesti kompleksin traumahistorian omaavilla henkilöillä.

- Narratiivisen altistusterapian tehokkuus perustuu kahteen elementtiin: yhtenäisen narratiivin luomiseen ja altistukseen.
 - Traumaattiset kokemukset kerrotaan osana laajempaa elämäntarinaa, jolloin niistä tulee ajallisesti ja paikallisesti rajattuja tapahtumia, eivätkä ne enää määrittele koko henkilöä tai hänen elämänsä.
 - Altistavalla komponentilla pyritään herkistämään henkilö traumamuistoille ja sitä kautta laskemaan ylivilittynyyden tilaa ja lopulta myös välttämiskäyttäytymistä. Tarkoitus on siis altistaa henkilö omille traumatisoitumisesta johtuville emotionaalisille ja fyysisille reaktioilleen siten, että hän lopulta tottuu niihin ja niiden negatiiviset vaikutukset lieventyvät.
- NET-työskentely sisältää psykoedukatiiviset ja diagnostiset alkutapaamiset, yhden tapaamiskerran kutakin merkittävää elämäntapahtumaa, erityisesti traumatapahtumaa, kohden sekä päätöstapaamisen. Kuitenkin niin ettei tapaamisten määrä ylitä kymmentä kertaa.
- Menetelmän tarkka kuvaus: www.mielenterveystalo.fi

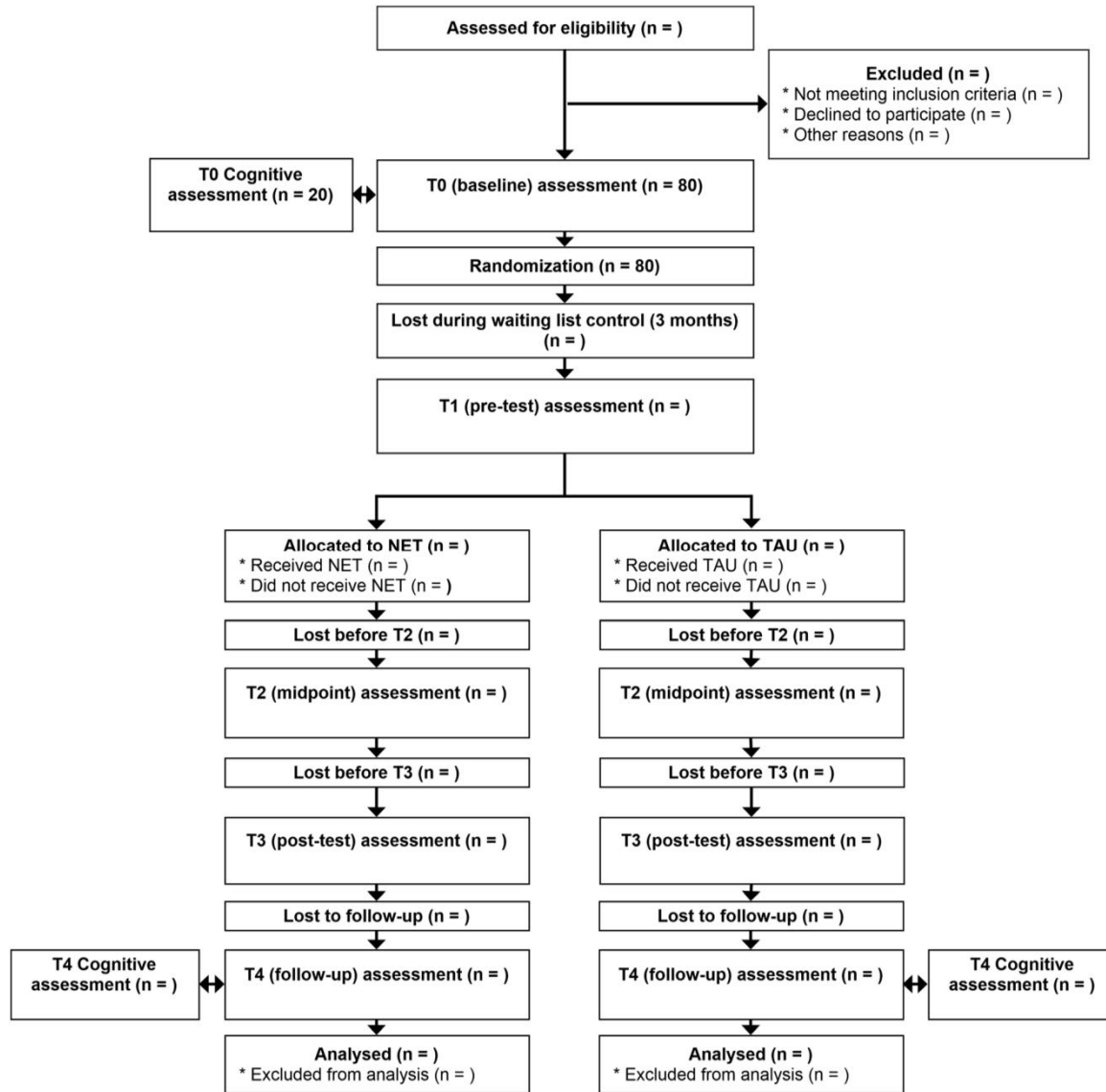
Tutkimus Narratiivisen
Altistusterapian tehokkuudesta sota-alueilla
traumatisoituneiden
lasten ja nuorten mielenterveyden tukemiseksi
(2014-2017)

Lasten traumapsykiatrian vastuuyksikkö, TAYS
Tampereen kaupungin perheneuvola
Kidutettujen kuntoutuskeskus
TAYS Nuorisopsykiatria (poliklinikka ja EVA-yksikkö)
Perheryhmäkoti Satakieli
PSYKE Opetus- ja tutkimuslinikka
(TYKS Lasten ja Nuorisopsykiatrian yksiköitä)

Universität
Konstanz

Haasteita

- Hoitoon ohjautuminen
- Hoitoon motivointi (myös kulttuuriset tekijät)
- Hoitoon sitoutuminen
- Tulkkaus
- Työskentelytiheys
- Hoitoperinteet